

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Механіко-математичний факультет
Кафедра фізики та математики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Олена КУЗНЕЦОВА

_____ 2022 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФІЗИКИ**

Освітній ступінь Бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізація 014.08 Фізика

Освітня програма: Середня освіта: фізика, математика

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Манькусь Ірина Володимирівна, доцент кафедри фізики та математики, кандидат педагогічних наук

_____Ірина МАНЬКУСЬ

Програму схвалено на засіданні кафедри фізики та математики

Протокол від «__» серпня 2022 р. № __

Завідувач кафедри

_____ Роман ДІНЖОС

Програму погоджено з гарантом ОП Середня освіта: фізика, математика

_____ Ірина МАНЬКУСЬ

Програму погоджено навчально-методичною комісією

механіко-математичного факультету

Протокол від «__» _____ 2022 р. № __

Голова навчально-методичної комісії

_____ Олена ГУРІНА

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «__» _____ 2022 р. № __

Голова навчально-методичної ради

_____ Олена КУЗНЕЦОВА

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання фізики» складена Манькусь І.В. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є навчальний процес з фізики у середніх загальноосвітніх навчальних закладах; виявлення структури і змісту відповідних курсів, розробка форм, методів і технологій навчання, які б розвивали пізнавальну активність студентів.

Міждисциплінарні зв'язки: в курсі широко використовуються досягнення психології, педагогіки, філософії, курсу загальної і теоретичної фізики, дисциплін математичного циклу.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни "Методика навчання фізики" є формування у студентів методичних, методологічних, технологічних знань, умінь і навичок проведення навчальних занять у середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

1.2. **Основними завданнями** викладання дисципліни є:

- розвиток у студентів умінь визначати зміст і структуру курсу фізики;
- ознайомлення студентів із найбільш ефективними методами і технологіями навчання, виховання і розвитку учнів і студентів ВНЗ;
- формування експериментальних умінь та навичок з допомогою яких можна розвивати творчий потенціал, мислення студентів, їх інтерес до фізики.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК14. Здатність критично оцінювати свої достоїнства і недоліки, намічати шляхи і вибрати засоби розвитку достоїнств і усунення недоліків.

ЗК15. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіти високою мотивацією до виконання професійної діяльності.

ЗК16. Здатність використовувати основні положення і методи соціальних, гуманітарних та економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань.

II. Фахові:

ФК1. Здатність використовувати систематизовані теоретичні та практичні знання з фізики та методики навчання фізики при вирішенні професійних завдань.

ФК3. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК4. Здатність володіти основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання фізики та математики у закладах загальної середньої освіти.

ФК5. Здатність до організації і проведення навчального процесу з фізики та математики у закладах загальної середньої освіти.

ФК6. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізики та математики.

ФК8. Здатність до рефлексії та самоорганізації професійної діяльності.

ФК9. Здатність до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.

ФК10. Здатність до оволодіння психолого-педагогічними аспектами навчання і виховання учнів середньої школи.

ФК14. Здатність до складання плану фізичного експерименту та підбирати обладнання для виконання різних видів фізичних експериментів.

ФК15. Здатність вміти на основі попереднього проектування елементів уроку скласти план уроку.

ФК16. Здатність оволодіти технологією демонстраційних дослідів з фізики.

ФК17. Здатність використовувати комп'ютерні і технічні засоби для навчання учнів розв'язуванню задач з фізики та математики.

ФК18. Здатність розробити план вивчення навчального матеріалу з поєднанням традиційних та інформаційних технологій.

ФК19. Здатність обирати організаційні форми, методи проведення навчальних занять.

ФК20. Здатність проектувати дослідну пізнавальну діяльність учнів для засвоєння конкретного навчального матеріалу.

ФК21. Здатність скласти конспект уроку, до якого план уроку входить як складова частина.

ФК22. Здатність організувати виконання учнями лабораторних робіт, робіт фізичного практикуму.

ФК23. Володіти уявленнями про фізичне моделювання.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Знає загальні питання методики навчання фізики, методики шкільного фізичного експерименту, методики вивчення окремих тем шкільного курсу фізики.

ПРН3. Знає загальні питання методики навчання математики, методики вивчення окремих тем шкільного курсу математики.

ПРН5. Знає основні психолого-педагогічні теорії навчання, інноваційні технології навчання фізики та математики, актуальні проблеми розвитку педагогіки та методики навчання фізики та математики.

ПРН6. Знає форми, методи і засоби контролю та корекції знань учнів.

ПРН7. Знає зміст та методи різних видів позакласної та позашкільної роботи з фізики та математики.

ПРН9. Знати основні актуальні проблеми сучасної фізики, астрономії та математики.

ПРН10. Мати базові навички самостійного навчання: вміти відшукувати потрібну інформацію в друкованих та електронних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та використовувати її для розв'язування професійних завдань.

ПРН14. Мати навички роботи із сучасними технічними засобами навчання, вміти використовувати стандартні пакети прикладних програм. Застосовувати програмне забезпечення для дистанційного навчання і здійснювати його навчально-методичний супровід.

ПРН15. Знати і розуміти роль і місце природничо-математичних наук у загальній системі знань про природу і суспільство та у формуванні сучасного наукового світогляду.

ПРН16. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН18. Розуміти основні принципи здорового способу життя та вміти застосовувати їх для підтримки здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

ПРН19. Мати навички самостійного прийняття рішень стосовно своєї професійної траєкторії та подальшого професійного розвитку.

ПРН20. Знати основи психології, педагогіки на рівні необхідному для здійснення ефективної освітньої діяльності, відповідно до діючих стандартів.

ПРН21. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу на основі проектної діяльності, реалізувати навчально-розвивальні проекти різноманітної спрямованості.

ПРН22. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації учнів до навчання та подальшого саморозвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Методика викладання фізики як педагогічна наука

Тема 1. Методика викладання фізики, її предмет і методи дослідження.

Тема 2. Мета та завдання навчання фізики в середніх навчальних закладах.

Тема 3. Зміст і структура курсу фізики середньої загальноосвітньої школи.

Тема 4. Дидактичні та психологічні основи навчання фізики.

Кредит 2. Методи навчання фізики

Тема 1. Методи навчання фізики.

Тема 2. Засоби навчання фізики.

Тема 3. Навчальний фізичний експеримент.

Кредит 3. Форми організації навчальних занять з фізики

Тема 1. Форми організації навчальних занять.

Тема 2. Планування роботи вчителя фізики.

Тема 3. Навчання учнів розв'язуванню задач.

Кредит 4. Формування в учнів фізичних понять

Тема 1. Формування в учнів фізичних понять, узагальнених і експериментальних вмінь.

Тема 2. Узагальнення і систематизація знань з фізики. Формування наукового світогляду учнів. Позакласна робота з фізики.

Тема 3. Перевірка досягнення учнями цілей навчання фізики.

Кредит 5. Особливості методики викладання фізики на першому концентрі навчання.

Тема 1. Методика вивчення розділу «Фізика як природнича наука. Методи наукового пізнання».

Тема 2. Методика вивчення структурних компонент фізичного знання: фізичні явища, фізичні закони, фізичні величини, фізичні теорії.

3. Рекомендована література

Базова

1. Манькусь І.В., Недбаєвська Л.С., Дінжос Р. В.Сучасний урок фізики в контексті STEM-освіти / Миколаїв, МНУ, 2016.
2. Манькусь І.В., Недбаєвська Л.С., Дінжос Р. В. Підготовка вчителя: сучасний вимір. Миколаїв: МНУ, 2020. 291 с.
3. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. М., 1985.
4. Бугаев АН. Методика преподавания физики в средней школе. Теоретические основы. М., 1981.
5. Внеурочная работа по физике / Под ред. О.Ф.Кабардина. М., 1983.
6. Волковський І.Ю. Об изучении основных принципов физики в средней школе. М., 1982.
7. Гин І.А. Конструктор урока / Відкритий урок. № 5-6. 2002. С. 11-16.
8. Гин І.А. Конструктор урока / Відкритий урок. № 11-12. 2002. С. 40-53.
9. Гин І.А. Конструктор урока / Відкритий урок. № 13-14. 2002. С. 10-15.
10. Манькусь І.В., Недбаєвська Л.С., Сущенко С.С. Технології та методи навчання фізики / Миколаїв, МНУ, 2018 164 с.
11. Манькусь І.В., Недбаєвська Л.С., Сущенко С.С. Сучасна фізика в школі / Х. : Вид. група «Основа», 2015 125 с.
12. Манькусь І.В., Недбаєвська Л.С. Формування технологічної культури майбутнього вчителя. С. 210-233
13. Манькусь І. В. Освітні технології: вчитель фізики (розділ 2, 3, 4, 5). Миколаїв: Іліон, 2011.
14. Шарко В.Д. Сучасний урок фізики: технологічний аспект / посібник для вчителів; студентів. К., 2005. 220 с.
15. Бабанский Ю.К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе. М., 1985.
16. Бугаев АН. Методика преподавания физики в средней школе. Теоретические основы. М., 1981.
17. Внеурочная работа по физике / Под ред. О.Ф.Кабардина. М., 1983.
18. Волковський І.Ю. Об изучении основных принципов физики в средней школе. М., 1982.
19. Гин І.А., Конструктор урока / Відкритий урок. № 5-6. 2002. С 11-К
20. Гин І.А., Конструктор урока / Відкритий урок. № 11-12. 2002. С 40-53.
21. Гин І.А., Конструктор урока / Відкритий урок. № 13-14. 2002. С 10-15.
22. Голин Г.М. Вопросы методологии физики в курсе средней школы. М., 1987.

23. Давыдов В.В. Виды обобщений в обучении. М., 1972.
24. Демонстрационные опыты по физике в VI-VII классах средней школы / Под ред. А.А.Покровского. М., 1974.
25. Демонстрационные опыты по физике в VIII-X классах средней школы / Под ред. А.А.Покровского. М., 1978. Ч. I, II.
26. Державні санітарні правила та норми ДСАН ПН 55.6.009-98
27. Влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах // Директор школи. 2000. №16(112). С 3-5.
28. Дидактика средней школы: Некоторые проблемы современной дидактики / Под ред. М.Н.Скаткина. М., 1982.
29. Зверев И.Д., Максимова В.И. Межпредметные связи в современной школе. М., 1981.
30. Зотов Ю.Б. Организация современного урока. М., 1983. С. 51-54.
31. Иванова Л.А. Активизация познавательной деятельности учащихся при изучении физики. М., 1983.
32. Извозчиков В.А., Ревунов А.Д. Электронно-вычислительная техника на уроках физики в средней школе. М., 1988.
33. Іваницький О.І. Сучасні технології навчання фізики в середній школі: монографія. Запоріжжя. Прем'єр. 2001. 266 с
34. Иванова Ж.В. Фізика. Розробки уроків. Х.: «Ранок», 2009. 256 с.
35. Інтерактивні методи навчання. Досвід упровадження / За ред. В. Шарко. Херсон: Олді-Плюс. 2002. 207
36. Кабинет физики средней школы / Под ред. А.А.Покровского. М., 1982.
37. Каменецкий С.Е., Орехов В.П. Методика решения задач по физике в средней школе. М., 1987.
38. Коменский А.М. Психологические проблемы учебно-воспитательного процесса на уроках физики. Санкт-Петербург. 1996. 94 с.
39. Контроль знаний по физике / Под ред. В.Г.Разумовского, Р.Ф.Кривошаповской. М., 1982.
40. Ланина И.Я. Не уроком единым: Развитие интереса к физике. М., 1991.
41. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. М., 1981.
42. Малафеев Р.И. Проблемное изучение физики в средней школе. М.: Просвещение, 1980. 128 с.
43. Малафеев Р.И. Проблемное обучение физике в средней школе. М., 1991.
44. Малафіїк І.В. Урок в сучасній школі. Питання теорії та практики. Рівне. 1997. 76 с.
45. Марголис А.А., Парфентьева Н.Е. и др. Практикум по школьному физическому эксперименту. М., 1977.
46. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. М., 1977. 149 с.
47. Межпредметные связи курса физики средней школы / Под ред. Ю.И.Дика, И.К.Турышева. М., 1987.
48. Методика факультативных занятий по физике / Под ред. О.Ф.Кабардина. В.А.Орлова. М., 1988.

49. Методичні рекомендації з використання ПМК «Фізика-7» в учбовому процесі / Для вчителів фізики середніх загальноосвітніх шкіл. Київ. 2003.

Допоміжна

1. Разумовский В.Г. Развитие творческих способностей учащихся в процессе обучения физике. М., 1975
2. Репкин В. Что такое развивающее обучение? // Дайджест педагогічних ідей та технологій. № 3. 2003. С. 18-21.
3. Самостоятельная работа учащихся по физике в средней школе / А.В. Усова, З.А. Вологодская. М: Просвещение, 1981. 158 с.
4. Сачава Н.М. Педагогіка В.О. Сухомлинського — педагогіка ХХІ століття // Відкритий урок. № 19-20. 2003. С 25-56.
5. Сердинский В.Г. Экскурсии по физике в средней школе. М., 1991.
6. Синенько В. Слово об уроке // Дайджест педагогічних ідей та технологій. № 1. 2003. С 41-43.
7. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Харків: Основа. 2003. 80 с.
8. Сиротенко Г.О. Шляхи оновлення освіти: науково-методичний аспект. Харків: Основа. 2003. 96 с.
9. Співаковський О.В. Теорія і практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей. Херсон: Айлант. 2003. 224 с.
10. Турдикулов Э.А. Экологическое образование и воспитание учащихся и процессе обучения физике. М., 1988.
11. Тучкова Т. Урок — показатель мастерства учителя // Відкритий урок. №9-10. 2004.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

самостійна робота, модульні контрольні роботи.

- перевірка (усна, письмова) рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- перевірка рівня сформованості практичних умінь і навичок студентів під час проведення практичних і лабораторних занять;
- перевірка рівня засвоєння навчальних тем, призначених для самостійного опрацювання;
- контрольні роботи.